

#106

ERDÉLY MIKLÓS

ERDÉLY MIKLÓS (1928-1986)

Enyészpont | Vanishing point, 1980

Grafit, viasz, spárga, bitumen, fűszálak, műanyag applikáció, papír |
Graphite, wax, string, bitumen, blades of grass, plastic application, paper, 42x59,5 cm
Jelzés nélkül | Not signed

Kezdő ár | Starting price: 2 400 000 Ft / 6 722 EUR
Becsérték: 4 000 000 - 5 000 000 Ft
Estimate: 11 204 - 14 005 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

- | Erdély Miklós gyűjteményes kiállítása, Óbuda Galéria, Budapest, 1986
- | Erdély Miklós (1928-1986), Csók Képtár és Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1991
- | Miklós Erdély - Opere dagli anni '50 al 1986, G. Spicchi dell'Est, Roma, 1992
- | 80-as évek. Képzőművészet. Ernst Múzeum, Budapest, 1994. szeptember 22. - november 4.
- | Erdély Miklós (1928-1986) életmű-kiállítás, Múcsarnok, Budapest, 1998. október 17 - 1998. november 20.
- | Armageddon, Erdély Miklós kiállítása. Kisterem, 2015. március 27. - április 22.

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

- | Beke László: Erdély Miklós munkássága krono-logikai vázlat képekkel 1985-ig. (kiállítási katalógus Erdély Miklós kiállításához az Óbudai Galériában, 1986. április 11.-1986. május 5.), 20. oldal

Erdély Miklós a hetvenes évek elején fordult a rajz felé. Az ábrázolás általános kérdéskörén belül elsősorban az eredeti és a másolat problémájával foglalkozott. A különböző másolópapírok adta lehetőségeket kiaknázó *Indigórajzok* és a *Fércművek* e művészethez kapcsolódó, ám lényegileg filozófiai problémákra adott, megelőző példák nélküli válaszkísérletek. Idővel nem csak az „eredeti” és a „másolat” került egyetlen mű nyújtotta közelségbe: az 1966-os *Montázs-éhség* című tanulmánnyal bejelentett alkotóelvé az 1980-as évek elejére új kollázs technikához és

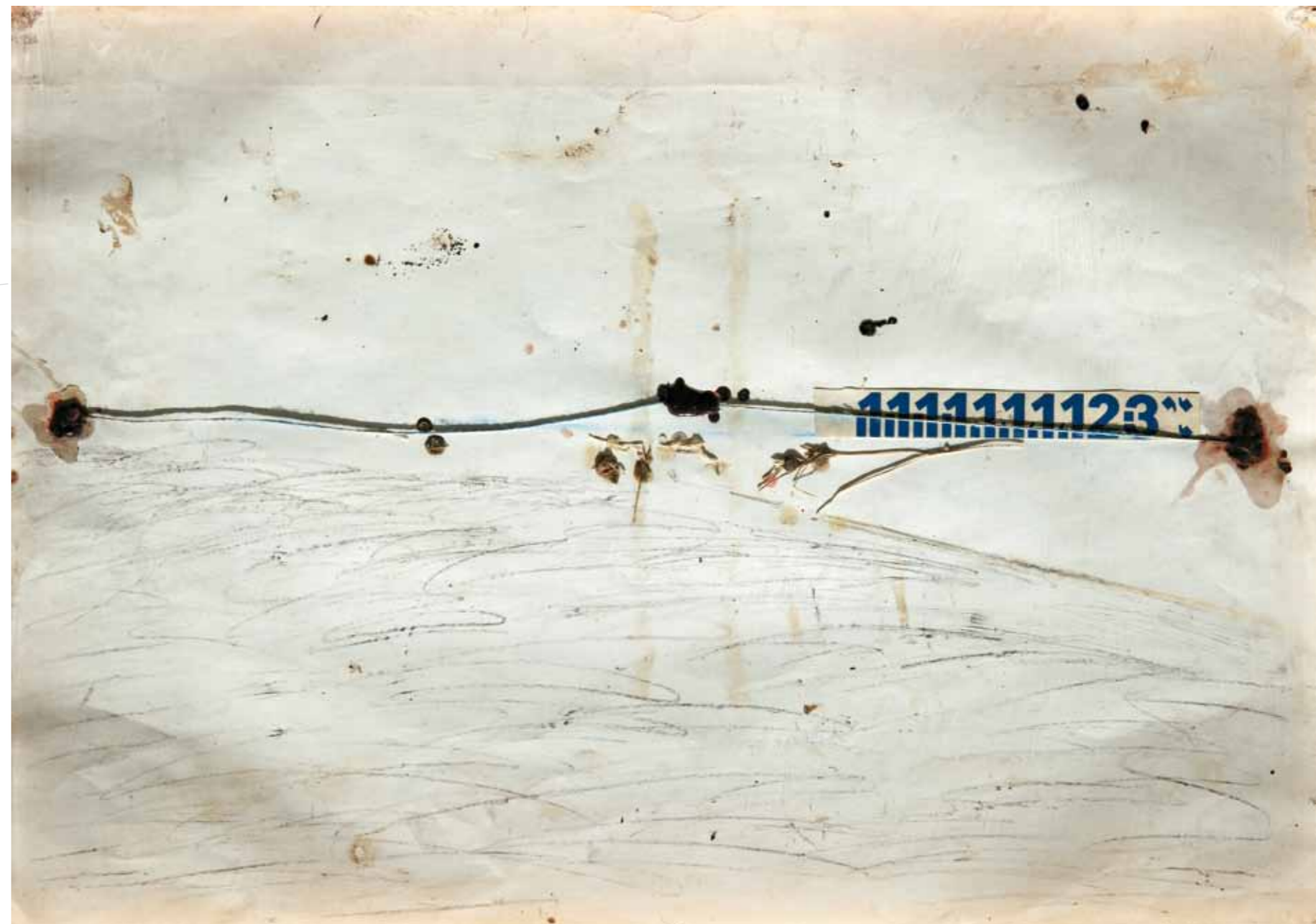
„jelentéses” anyaghasználatához vezetett. Erdély ezekben az arte povera műveiben olyan anyagokkal dolgozott, amelyekkel mások nem, az indigó mellett például macesszel vagy bitumennel. Utóbbi anyag egy külön műcsoportot jelöl. A *Bitumenművek* esetében, melyek éppúgy lehetnek rajzok, mint a térbe kiterjesztett installációk, Erdély „egyrészt a hétköznapi, építészeti kontextust és az ipari származást (téliesség, szigetelés) hangsúlyozta, másrészt viszont kiemelte a kátrány-öntés és az aszfaltozás pokoli, túlvilági asszociációit is. Ezen túl Erdély anyaghasználatát sok szálon

kapcsolódott a különféle, zsidó (a bitument hívják zsidószuroknak is) és keresztény eszkatológiákhoz.”
A talán legismertebb *Bitumenmű* az 1980-ban a budapesti Bercsényi Kollégiumban majd a genfi Museum van Hedendaagse Kunstban megvalósított *A kalcedoni zsinat emlékére* című environment. A kereszténység történetében oly fontos eseményre - 451-ben ismerik el Bizánc Rómával egyenrangú voltát - a terem padlóján elhelyezett többszörös keresztforma utal: „Kátrányba ágyazott macessz, kereszt alakban ólommal leöntve: új koordináta-rendszer.”¹

A falon körbefutó papírcsík szerint „a világegyetem 99,99999 % -a fölösleges” - a 100%-ból hiányzó végtelen kicsiny hányad valószínűségnek köszönhető az emberiség léte. Mintha e százaléksor komplementere lenne az *Enyészpont*on található számsor, így a mű Erdély „matematikai” festményeivel is rokonságot mutat. A műanyag-applikáció „végtelenbe futó törtként is értelmezhető, amely a spárgával jelzett horizontvonalon helyezkedik el. Az *Enyészpont* tehát egyfajta tájkép, amelyen a perspektivikus ábrázolásból jól ismert enyészpont (illetve enyészpontok)

konkrét anyagok formájában, tájépitő elemként vannak jelen. A matematikai-geometriai jelek (»elvontság«) és a képkötő anyagok hasonló jellegű kombinációja Erdély műveinek egyik fontos jellemvonása a nyolcvanas években.”²
A horizont az ég és a föld találkozási pontja, ahol az enyészpont bitumen-pokla összeér a képre applikált törékeny fűszálakkal - az élet „végtelen kicsiny hányadával”, melynek az emberi jelenség megmagyarázhatatlan léte köszönhető.

LIGETFALVI GERGELY

1 Beke László: Erdély Miklósról. In: Híd (Novi Sad) 1982/3.
2 Szóke Annamária: *Bitumenművek*. 2015.

1. Cy Twombly: "Natural History", Pt 1, No. IV, 19742.

2. Cy Twombly: "Natural History" című sorozatának installációja, Bastian, London, 2019.